

1 İLK KÂNUN 1935

19 MAYIS

SAMSUN HALKEVİNİN AYLIK DERGİSİ

Sayı : 2

İÇİNDEKİ YAZILAR

Bir Ayta	C. Gültekin
19 Mayıs ve Türk Devrimi	Dr. O. Ertekin
Bir Genç yolcuya	G. N. Arı
19 Mayıs	Ali Ertan
Ekonomi	Muammer Alakant
Şapkamızı çıkaralım	R. Fikret Sagnak
Zehirli Gazlar	Ali Kazanoğlu
Küçük Atilanın ölümü	Vehbi Cem
Ulusal Müziğe doğru	Kılıç Kökten
Yeni Adam	Haşim Nezihi
Celâl Sahir	***
Halkevleri yıldönümünde	Celâl Sahir
O Geliyor	Celâl Sahir
Onunla Başbaşa	Celâl Sahir
Bankacılık	Avni Ayata
Çifçimize öğütler	Sait Coşkun
Kitaplar Arasında	G. N. A.
19 Mayıs	Galip Naşit Arı
Haberler, Hareketler	***

Güneş Basımevi — Samsun

1 İlk Kânun 1935

19 MAYIS

SAMSUN HALKEVİNİN AYLIK DERGİSİ

BİR AYTA

C. Gültekin

Sayın Yurddaşlar ;

Bugün Cumhuriyet bayramlarımızın on ikincisini bitirip on üçüncüsüne ayak basdık. Kamunuzun bayramlarını kutlular bundan sonraki bayramlara da bùyük gönencler, esenlikler içinde kavuşmanızı tanrıdan dilerim.

Arkadaşlar ;

Gözlerimizi bir an için geçen bu on iki yılın önüne, hayalimizi de bu yılların arkasına götürebilsek ; gözleri kamaşmayacak, fikirleri altüst olmayacak, kendisini tanıyabilecek içimizden kaç yurddaş çıkabilir ? Elbetteki hiç....

Her gün değişen, ilerliyen, yeniliklere bürünen, bin bir çeşit devrimleri birer şimşek hızı ile yurdun dört bucağına yayan Türkiyemizin bu gelişmelerini, bu yükselişlerini artık biz yabancı uluslardan dinliyoruz....

İçinde yaşadığımız, övünçlerini taşıdığımız, bahtiyarlıklarını duyduğumuz bu varlıkların ; gözümüzü, gönlümüzü aydınlatan bu büyük utkuların bütün

dünya ulusları üzerinde yaptığı ve yaydığı parlak sonuçları gördükçe bir kat daha seviniyor, hiç bir ulusun tatmadığı heyecanların zevkini tadıyoruz ...

Sayın Arkadaşlar ;

İçimizde bunca sevinçler yaratan , sonu gelmeyen mutluluklar yaşatan ; ulusumuzu bütün acun uluslarını imrendirecek bir yüksekliğe çıkaran Atatürkün büyüklüğü önünde içten gelen bir bağlılıkla eğilelim. Sonra da başımızı onun açtığı, onun kurtardığı bu çelikleşmiş, fabrikalaşmış yurdumuza çevirelim ve olanca sesimizle bağıralım:

Ey Ulu önder : Sen çok yaşa, sen yaşadıkça, senin Türkün, senin ulusun senin izerin olan 20 yıllık Türk gençliği ve bütün Türkiye daha çok şenlenecek ve Türkün kültürü kesin olarak çağdaş ulusların ve soysallığın üstüne çıkacaktır.

Arkadaşlar ;

Şu bayram günümüzde bir noktaya temas etmeden geçemiyeceğim :

Büyük önderimize, ulusal şerefimize, ataların atası olan Atatürkümüze güney illerimizden girerek yağınca yani suikasdde bulunmak isteyen hayinleri telin etmek, kargılarda bulunmak için bir kaç gün önce yine bu alanda toplanmıştık.

Saygılı yurddaşlar, o hayinler, o alçaklar bilsinler ki :

Atatürke suikasdde bulunmak, Atatürke kıymak her Türke yağınca bulunmak ve her Türkün canına kıymak ve varlığını el uzatmak, bir kurşunla onsekiz milyonu vurmadır.

O hainler, o sefiller bilsinler ki; bu yolda yapacakları her tecrübe, her deney onların felâketleriyle, onların ölümleriyle onların yoksunluklarıyla bitecektir.

Ve karşılarında daima ve daima on sekiz milyonun çelik kuvvetini, onsekiz milyonun ateş kesilmiş, kasırgalaşmış kanını görecektir...

Atatürkün, Gençleri Atatürkün Çocukları

Size göz yaşları arasında Cumhuriyeti inamıyan, Cumhuriyeti emanet eden Atatürke, yani sizin kalbinize, sizin can evinize el uzatanlara karşı fikirleriniz, duygularınız nedir ?

Bu gibi hadiseler karşısında hep birlikte, kalbimizin bir olan çarpıntısıyla Atatürkümüze candan bağlılığımızı göstermek, yalnız ve yalnız onun için, onun yarattığı devrim için yaşadığımızı derin bir inançla and içerek söylemek ve bu alçaklara lânet diye haykırmaktır. Kahrolsunlar....

Evet kahrolsunlar. Bu uğurda kanının son damlasını, hayatının son nefesini vermiyecek olan Türk, Atatürkün, sizin, bizim, inkılâbın öz çocuğu değildir.

Su dakikada geçmiş, o karanlık günleri, yurdun her tarafında dolaşan kasırgaları, mütareke ve Sevr günlerinin içimize akıttığı bin bir çeşit kederleri, zehirleri hatırlayalım..

Bir kere de on altı yıldır teneffüs ettiğimiz yeni Türkiye'nin ciğerlerimize kalblerimize, damarlarımıza verdiği hayatı, sağlığı ve ışıkları düşünecek olursak; Cumhuriyeti, inkılâbı ve inkılâbın yarattığı eserlerin, izlerinin değerini büyüklüğünü daha iyi anlamış ve daha iyi sezmış oluruz....

Evet zaman denilen kavramaları bile yenerek İnönünden Sakaryaya; Dumlupınardan İzmir Sevrden; Lozana sayısız inkılâblara yol açan bir kahra manı bir ökeyi bir önderi ancak ve ancak Türk ulusu yaratabilir. Atatürkün dediği gibi büyük şeyleri büyük uluslar yaparlar. Ne mutlu Türküm diyene....

Evet, artık kağıt arabalarının aylar, günler geçerek güclükle vardıkları Sivastan, Elâzizden, Malatyadan bu gün tatlı tren sesleri geliyor. Bu sesler, vatanın dört bucağında biri birine sarılıyor, kucaklaşıyor, demet demet, kucak kucak sevinç ve gönenç dağıtıyorlar.

Yarın Erzurumdan gelen tren seslerine kavuşacağız. Yaşasın, yurdun kuzayını güneyine, batısını doğusuna bağlayan Türkiye Cumhuriyeti...

C. Gültekin Halk Kürsüsünde

Atatürk; 12 yıl içinde Osmanlı çorbasından, dili bir, tarihi bir, ülküsü bir derli toplu inanlı bir ulus yarattı.

Hakkı, hukuku, küflü, is kokulu insanlarda, türelerde arayanlarımıza en ileri hukukun, en ileri yaşayışın hızını, ışığını verdi. Soysal haklarda ulusumuzu diğer ulusların önüne geçirdi. Atatürkün devrimi hakkında kendimizi değil başka ulusları dinliyelim:

Alman Cümur başkanı Hitler diyor ki: «Almanya ve Türkiye aynı zamanda ve aynı derecede çökmüşlerdi. Türkiye kutlu bir atılışla kurtuldu. Bu netice Almanyanın kurtuluşu için başladığımız ulusal hareketlerin mutlu bir sonuç vereceği hakkında bize de derin bir kanaat vermiştir. Doğrusunu söylemek lâzım gelirse Türkiyede doğan, parlayan yıldız bize gidilecek yolu gösteriyordu.

Atatürk öyle bir şahsiyettir ki; dünya durdukça asrımızın en büyük adamlarının en ön safında bulunacaktır. Bu yüksek yer; tarihin ona verdiği haktır.»

Fransız liderlerinden Heryo diyor ki: «1909 Yılında Mahmut Şevket Paşa zamanında da Türkiye'ye gelmişim. O zamanki Türkiye ile bugünkü Türkiye'nin ayrılığı gece ile gündüzün ayrılığı gibidir.»

Yine Fransanın en büyük yazarlarından Kaymun Karte bir yazısında şöyle diyor :

«Zamanın yüksek şahsiyetleri ilimlenleri, kitaplarda konferanslarda Türkiye'nin değişmeyeceği, değişmeden öleceğini her kese bildirmişlerdi.

İşte Türkiye değişti, hem de kökünden ve baştan ayağa kadar. O nasıl oldu?

Sadece oradan bir insan geçti. Orta boylu, her kes gibi yürüyen fakat bakışları ve gözlerinin ışığı her kesden ayrı bir insan; onuna dı (Kamâl Atatürk) dır.»

Sayın dostumuz Romen dış Bakanı bakın ne diyor :

«Özet olarak söyleyebiliriz ki : Genç Türkiye Cumhuriyeti on iki yıldanberidir hakiki soysal bir yola, nurlu ve şuurlu bir kültür alanına girmiş, en büyük gelişme ve ilerleme kervanına katılmış, durmadan dinlenmeden ilerlemekte; geçtiği yollarda bütün ulusları imrendirecek ünler, sanlar izler ve izler bırakmaktadır.»

Biz bu devrim ve dönme alanında şahlanmış olan, Atatürkün nesliyiz. Biz; yapılmaz, olamaz denilen şeyleri yapan, imkânsızlıklara diz çökerken bir önderin ordusuyuz.

Bundan dolayıdır ki Türk, medeniyet tarihine, sosyallık tarihine her gün yeni bir okul armağan ediyor.

Hele iç ve bilhassa dış siyasamızın ne kadar büyük bilginlikle çevrildiğini bütün devletlerin diplomasi toplantılarda Türkiyemiz hakkında gösterdikleri saygı ve sevginin her gün bin bir örneğini görüyor. ve şu bayram günlerimizde bir kat daha seviniyoruz. Bu güzel örnekler, bu sonsuz ve sayısız varlıklar karşısında içimizden kopan bir sesle haykıralım : Yaşasın Türk.

yaşasın onun büyük Cumhuriyeti, yaşasın balbimizin biricik sevgilisi ve baş önderi ATATÜRK

Bu Ayta Cumhuriyet Bayramında Halk Kürsüsünde verilmiştir.

DEVİRİM

19 Mayıs ve Türk Devrimi

Dr. O. Ertekin

Biliyoruz ki 19 Mayıs Atatürk'ün Anadolu topraklarına ayak bastığı ilk gündür. Bu günü ve onun Türk devrimindeki önemli anlamını ifade edebilmek için devrimi ulusal bakımından incelemek gerektir. Devrimlerde şeflerin ne kadar mühim bir rol oynadığını bugün kimse inkâr edemez. Hususile tesiri itibarile evrensel olan Türk devriminde şefin ehemmiyeti bir kat daha artacağı tabiidir.

Ulusal Türk ruhunu, Türk karakterini temsil eden ve dehalar silsilesinin son merhalesi olan Atatürk, Türk Ulusunun diriltme ve Yüceltme yolunda ilk adımı işte 19 Mayıs'ta atmış ve onu takip eden günlerde ve yıllarda acunun başını döndüren kahramanlık ve şeref belgelerini insanlık tarihinin parlak bir sahifesine bir anıt gibi dikmiştir. Ata türk karanlıklarda bin bir korku içinde bocalayan ve yol bulmakla uğraşan türk ulusuna kendi nurunu, ışığını saçarak yol gösterdi. Ve Türk ulusunun düşmekte olduğu korkunç uçurumdan kurtarak onu tekrar tarihe kendine yakışan bir parlaklıkla kaydetti.

Ruhsuz bir insan nasıl bir mana ifade etmezse, özsüz bir ulus ta hiç bir zaman yaşamak kudretini kendinde

bulamaz. İşte ruhsuz zannedilen ve kendisine kefen hazırlanılan türk ulusun-daki eşsiz cevherin, ulusal Türk ruhunu sezen ve onu bir sel gibi kımıldatarak asırlara sığmıyan yenilikleri az zamana sığdıran Atatürk ulusunun makûs taliini de yenmiş ve ölçülemeyecek kadar büyük olan değerini bir kerre daha göstermiştir. Yurdumuzun göklerini ihanet dolu kara, korkunç bulutlar kaplarken aziz vatanımıza canavarlar gibi saldıran düşmanlar okadar alçalmışlardı ki, benliklerini saran ihtiras dalgalarına kapılarak neler yapmadılar. Fakat ne oldu?

Onlar tarihe yüzleri kara vicdanları çamur, kalpleri taş diye yazıldılar. Buna mukabil türk ulusu tarihe insanlığın, şeref ve haysiyetini en büyük abidesini dikti. İşte türk devriminde 19 Mayıs bütün bu başarımların ve yükselmelerin bir ses halinde bütün acunu sardığı bir gündür.

Ulusumuz, gittikçe derinleşen devrimimizin ilk temelini Atatürk'ün önderliğile bugün kurdu. Bu nasıl oldu?

Biliyoruz ki istiklâlsiz bir devrim kanatsız bir kuş gibidir. Türk devrimi her alanda bir yel gibi uçuyorsa... Bu Türk devriminin türk istiklâlile beraber doğmuş olmasıdır.

Yurdumuza karşı sönmez bir ihtiras ve değişmez bir kin ile emperyalist amaçlar güden avrupa, Samsun ufkunda birden doğan ve bütün memleketi saran nurlu bir ışığa doğru hayret ve dehşetle gözlerini çevirmişti. Filhakika bu ışık tarihte eşsiz bir devrim yaratmaya her zaman hazır olan bir ulusun bütün münnevverlerini kendine seçeceği gibi yabancıların gözlerini kamaştıracak kadar keskindi. 19 Mayıs fikrin hayata

doğuşu isteklerin hakikat oluşu ve devrim umdelerinin ulusal bünyede eriyiştir. 19 Mayıs'ta büyük önderile beraber ilk kurtuluş adımı atan türk ulusu daima onunla birlikte yürümüş ve bu sayede Sevr gibi korkunç bir uçurumdan Lozan şahikasına kadar yükselmiştir. Bu bakımdan da 19 Mayıs, değil türk tarihinin, insanlık tarihinin de bir dönüm noktasıdır. Onun için bu günü her türk saygı ve sevgi ile anar.

BİR GENÇ YOLCUYA

Galip Naşit Arı

Başında dağ yelleri fırtına koparıyor,
Boralar döne döne haykırıyor önünde...
Alaca bir karanlık yollarını sarıyor,
Tek başına, durmadan yürüyorsun bugün de.

Yürüyorsun, ve yolun bir dağ yolu gibi sarp;
Her adım seni biraz yukarı götürüyor.
Korkma, taşan hızını yalçın kayalara çarp,
Tepende halka çizen kartallardan yolu sor.

Geride uçurumlar; karanlık gözlerinde
Çöreklenmiş bir yılan isteği var, çakıyor,
Senden kat kat aşağıda, derinde. ta derinde
Kımıldanan gölgeler sana hayran bakıyor.

Yürü, durma, ileri... Dönmeği sil kafandan.
Şarkıların yel gibi sarsın her dağ başını.
Genç göğsünden boşalan sevinç dolu kahkahan
Anlatsın duyanlara, yavrum yirmi yaşını.

19 MAYIS

Ali Ertan

Yurdumun sınırları bölünüp yanıyorken !..
Kopan damarlar gibi fışkırıp kanyorken ,
Dünya bu çatırtıdan çöküp ırkanyorken ,
Palaylar kilitlenmiş her taraf baygın gibi ,
Gök yüzü karardıkça yer yüzü yangın gibi .

Dalgaların üstünde bir yıldırım çakıyor ,
Kilitleri açıyor, boraları yakıyor ,
Kıyılar diz çökerek yollarına bakıyor ,
(Samsun) o yıldırımı bağrına aldığı gün
Talihini çevirdi 19 Mayıs Türkün.

Susun dalgalar artık, haykırma Karadeniz ,
Eğilin yüce dağlar şahlanıyor sevgimiz ,
Dünya durdukça ona yurttta diz çökeceğiz ,
O bizim ülkümüzün en genç enerjisidir .
Onun gürleyen sesi soyumun gür sesidir .

Kurtuluşu gösteren erkli, tansılı elin ,
Sevgimizle tunçlaştı ilk adımda heykelin ,
Gelin tutsak uluslar, diz çökün burda gelin ,
Kutlular yıldızlarda her 19 Mayıs ,
Saklar bu tek andacı Karadeniz kıyısı .

Dünya bilsin ki bu gün ülkümüze inan o ,
Damarımızda çarpan en tatlı heyecan o ,
Kalbimizin içinde , gözümüzde yanan o ,
Sevği bağ, inan kuvet, Türk yurdu bir bütündür,
Bu gün taşıdı içimiz bu gün Atatürkündür .

Bu günün dönümünü görmek bir düşün bize
19 Mayıs günü ulusal bir gün bize ,
Kurtuluş armağanı bu Atatürkün bize .
Alkış tutuyor yerler, yıldızlar gökte bakın ,
Saygımı söyleyeyim dağlar beni bırakın .

EKONOMİ

CUMURLUĞUN ON İKİNCİ YAŞINDA

Muammer Alakant

Bu gün Türkiye Cumurluğu onikinci yaşını dolduruyor. İnsanların yaşayışında bile pek kısa bir zaman olan 12 sene ulusların hayatında bir gün gibidir. Belki de daha az. Fakat, Cumurluğun kanatları üzerinde yükselen Türk ulusu bu az zaman içinde o kadar uzun yol kesti, o kadar çok alanlardan geçtiği yapılan işleri düşündüğümüz zaman 12 yıl bize yüz yıllar gibi görünüyor. Şimşek hızla bırakıp geçtiğimiz eski durumlar, eski varlıklar bize yollardaki karaltılar gibi gelivor. Başımız karar-madan, gözlerimiz dşnmeden arkada bıraktığımız uçurumlara bakamıyoruz meğerki geriye bakan gözler on yılın ötesini göremiycek kadar kör olsunlar.

Gerçekten 12 yıl nedir ? Şahsî hayatımızın 12 yıl evveline bakınca , bize eaha dün gibi gelmiyor mu ? 12 yıl önce duyduğumuz sesleri halâ kulaklarımızda, 12 yıl önce gördüklerimizi hâlâ gözlerimizin önünde duymukormuyuz ?

Cumurluk rejimi içinde türk ulusu her bakımdan devrimler (İnkilâplar) yaptı. Bu devrimler, o kadar benliğimize uygundurki bu gün bir çoklarımız, bunların ulusların yaşayışından en önemli eğişiklikler olduğunu fark edemiyoruz. Bize bunlar, sanki içlerinde doğmuş ve büyümüşüz gibi nomal (tabil) geliyor.

Gözlerimizi, bir dakika bu devrimlerin kamaştırıcı manzarasından ayıralım ve yalnız ekonomi alanında yapılanlara bakalım.

*
* *

Yüzlerce sene bu ülkenin zenginlikleri sınırlarımızdan yabancı ülkelere altın ve gümüş ırnakları gibi akıp gitti. Yüzlerce sene Türk ulusu tan ağardıktan gün batıncaya kadar kar ve yağmurdan kaçmadan, toz ve terden yılmadan yedisinden yetmişine kadar, kocası ve gençile, erkek ve dişisile şalıştı. Niçin ?

Bir dilim ekmek ve bir metre paçavra için mi ? Ülkenin zenginlikleriyle yabancı yurtlarda mermerden villâlar yaptırmak, Cennet gibi mamureleri süslemek, endüstriyellerin (sınaat erbabı) göbeklerini şişirmek için mi ?

Yoksa İstanbulda bir kaç yüz sarayın sultan ve paşalarının sefahatlarını, billûr havuzlarında yüzen billûr vucutlu cariyelerini, haremlerinde her gün harcanan avuç dolusu altınlarını temin etmek için mi ?

Bu gün avrupanın şehirlerini ve kır-larını dolaşınız, büyük kasalarında yüzlerce kilo külçe altınlar saklayan ban-

kalar yüzlerce sene önceki kazançları yüzlerce sene sonraki nesillere devretmek, için dikilmiş mermer binalar, bütün bir ulusun gelirini bütün bir ulusun saadet ve zevkine tahsis etmiş, binlerce onbinlerce müessiseler mamureler bulursunuz. Cumurluk bu yurttan ne buldu? Yüzlerce senelik kazançlara, türkün bitmez ve tükenmez, yılmaz ve yorulmaz çalışmasına mersiye okuyan yıkıntı ve çöküntüler . .

Bütün ekonomik bakımlardan çok iptidai ve acınacak halde olan bir cemiyettir . .

İstihsal bakımından : Orta çağ (kurunu vusta) hiç değişmeden devam edüp gelmişti. En iptidai tarım (ziraat) usulleri ile yetiştirilen bazı iptidai maddeler. Aile ekonomisinin bir devamı olan ve son asrın makineleşmiş endüstrisi karşısında kötörümleşen küçük tezgâhlar.

Münakele bakımından : İstiklâl merkezlerle istihlak merkezleri arasında bağlantı bulunmayan, İstanbul gibi büyük şehirlere Rusya gibi memleketlerden un getirilrken memleket içinde yetiştirilen ürünleri sevk edemeyip çürümeye mahkum kalan, Avusturalya gibi yerlerden Avrnpaya milyonlarca ton mal gönderilirken memleketin iki parçası arasındaki mesafeyi aylarca uzatan bir durum.

Mübadele bakımından : Memleketimizin dış piyasalara gönderdiği iptidai maddeler ve dışarın yaptığı ithalatı türkten başka ellerde toplayan, türk tacirlerin bu büyük ecnebi ihracatçı ve ithalatçıları hesabına çalışan birer mutavaasıt haline getiren bir tecim (Ticaret)

Cumurluktan evvelki senelerde Av-

rupa ile Asya ortasına bulunan bu memleket, kendi medenî seviyesile mütenasip bir şekilde yaşayabilmek için söz gelişi Afrika ortasındaki bir Kongo kadar Avrupa endüstrisine, Avrupa sermayesine muhtaç bırakılmıştır. Avrupa kapıları kapandığı zaman, en lüzumlu ihtiyaç maddeleri bulunmaz oluyordu. Genel savaş sıralarında şeker gibi, kumaş gibi yaşamak ve sağlık için şart olan nesneler ortada görünmez olmuşlardı .

O günkü cemiyetin sıksa ekonomisinin bütün yoksulluklarını ve acılıklarını kendi tecrübeleriyle görmüş olan bu günkü nesle bunları daha uzun hatırlatmayı fazla buluyorum.

Cumurluk çocukları bunları babaları anlatırken acı bir masal gibi dinleyecekler, genç kafaları hayretten şaşıp kalacaklardır .

Memlekette bir (islahat) yapılacak olsa baş vurulan tek yol avrupa bangerlerine avuç açmaktan ibaretti. Bir köşede bir isyan çıksa, dışardan bir saldırma olsa Avrupadan ödünç para alınmazsa bir hareket yapılamıyordu. Alınan her ödünç paranın karşılığı verilen bir imtiyaz seneden seneye memleketin borcu arttıkça ulusun istiklâli, ulusal ekonominin istiklâli azalıyordu. Bütün yurdun, Avrupa sermayesi karşısında bile sömürgeci farkı yoktu. Sömürge pazarları gibi türkiyenin bütün limanları Avrupa endüstrisine karşı açıktı. Yüzyıllarca çalışma ve tecrübenin kuvvetlendirdiği avrupa endüstrisinin rekabeti karşısında yurttan bir endüstri kurulmasına imkân yoktu.

Bütün bu durmaların karşısında, sultanlık ve hükûmeti kollarını bağlamış bakıyordu .

Halbuki daha 19 uncu asrın ortasında her hükûmetin ulusal ekonominin en yüksek uzvu olduğu anlaşılmış ve kabul edilmiştir. Bu tarihlerde Almanya'da List ve biraz sonra Amerikada Garey (ulusal ekonomi) temellerini atmışlardır. " Bırakınız yapsınlar, bırakınız gezsınler " prensibi bütün düşüncelerini hülâsa eden liberalizm " Serbesçilik " mezhebinin artık tarihî rolunu tamamladığı ve 19 uncu asrın büyük ekonomik meseleleri karşısında bu sinik (felâket ve izdiraplar karşısında kayıtsız) mektebin yeri kalmadığı anlaşılmıştır .

Anlaşılmıştır ki : Bir ulus ekonomik menfaatlarla bağlanmış bir kitledir. Bu ulus ekonomisinin kendine göre menfaatları ihtiyaçları gayeleri vardır. Şahsın menfaatleriyle, ulusun ekonomik menfaatları her zaman bir değildir . Bu iki varlığın istekleri çok zaman birbirile çarpışabilir . Şahıs, bu gün ve yarının menfaatlarını düşünür . Ulusun daha uzak günlerdeki ekonomik menfaatları vardır. Ekonomi peletik ilminin vazifesi bütün ulusun ekonomik menfaatlarını saadet ve refahını temin edecek yolları bulup tatbik etmektir. Bu ulusal sonuca ulaşmak için çok defalar şahısların ihtiraslarına gem vurmak, sayılı bir kaç kimsenin zenginliğinin kabarmasına karşılık ulusun fakirlik ve sıkıntıya düşmesine yer bırakmamak gerektir. Bundan başka ulusal ekonomi için bir çok

menfaatlar şahsî vasıtalarla temin edilmez . Bunları yapacak ulusun kendi kuvvetleri, kendi vasıtalarıdır. Hükûmet denilen kurum ise ulusal ekonominin menfaatlarını gütmek, isteklerini yerine getirmek, gereken tedbirler, almak ödevinde (vazifesinde) bulunan bir varlıktır.

Vine anlaşılmıştır ki bir ulusun siyasali ile beraber yürür. Karımı doyuracak ekmeği kazanmak için başkalarının ihtiyacına müracaat edeceği yerde başkalarının lütfünü dilenen bir adamın hürriyeti nasıl boş bir sözden ibaret ise kendi işlerini yürütmek için başka memleketlerin sermayesine avuç açmağa mecbur olan bir ulus için de istiklâl boş bir kuruntudur. Ekonomik istiklâlini kaybeden her ulus siyasâl istiklâlinden de feragatte bulunmaya er veya geç mahkûmdur.

İşte bu gün 12 yaşını dolduran Cumurluk rejimi bu hakikatları olduğu gibi gördü . Bu kadar az bir zaman içinde o kadar çok boşluğu doldurdu ki pek yakın bir gelecekte tıkanmamış bir delik kalmıyacağına inanmak için hiç bir sebep yoktur.

İstihsal bakımından: Cumurluk rejimi içine giren Türk ulusu orta çağdan kalan usullerle iptidai maddeler yetiştiren bir ekonomik sosyete (cemiyet) olmaktan çıktı 20 nci asır bilgisine 20inci asır tekniğine elini uzattı..

Tarım alanında en iyi, en ucuz ve en çok ürün almak için araştırmalar yapacak enstitüler, türlü kurunlar tesis edildi, tarım istihsalâtına zarar veren

hastalıklarla mücadeleye başlandı. Kanallar açıldı, barajlar yapıldı. Köylüye krediler bulundu.

Ulusun en değerli ihtiyaçlarını karşılayacak endüstriyel istihlâle başlandı.

Yurdun türlü köşelerinde günümüzün bütün ilerliyişlerini toplayan fabrikalar kuruldu 12 sene evvel yurttan bir gram şeker yetişmezken bu gün 17 milyoluk bir ulusun bütün şeker ihtiyacı kendimizin yaptığı şeylerle baştan aşağı ve en mükemmel, en zarif şekilde giyinebiliyoruz. Evimizi baştan aşağı kendi mallarımızla döşeyebiliyoruz.

Münakale bakımından : Yurdu hemen bütün parçaları birbirile bağlandı. Bir kaç yıl sonra demir yollarının geçmediği bir mıntaka, ürünleri çürümeye mahkûm bir köşe kalmıyacak.

Mübadele bakımından : Türk tecmenleri de dış memleketlerin ihracat ve ithalâtile yakından uğraşmağa başladı. Bu gün bu memleketlerle olan ithalât ve ihracatın yarısından fazlasının Türk ellerile yapıldığını, bu kazancın çoğunun Türk yuvalarını barındırdığını şüphe yoktur. Türk ürünlerini oyuncuların elinde istenildiği gibi oyuncak olmasına gittikçe yer bırakılmamaktadır. Cumurluk çocuklarının alın terile elde ettiği mahsullerinin değer fiyatlarıyla satılmasını, ve bundan gelecek paramın yetiştiricinin cebine girmesini sağlamak Cumurluk hükümetinin en büyük ilgi gösterdiği bir amacı (gayesi) dir. 12 senelik Cumurluk rejimi Türk ekonomisini, vücudunun yalnız bir kısmı işleyen bir kötürüm olmaktan kurtardı. Bu günün Türk sosyetesini, bütün çarkları hesap ve ölçü ile işleyen bir fabrika gibi ulusal ekonominin her alanında muntazam çalışıyor.

Bu çalışmanın mahsulleri sınırlarımızdan yabancı yurtlara akıp gitmemiştir. Her sene dışarıya ne kadar mal gönderdisek o kadar alıyoruz. Ulusal kazancın bir kısmı istihlâk edilirken, bir kısmı her sene sabit sermaye halinde yurttan ebedileşiyor. 12 sene zarfında genel bütçeden ve şahsî teşebbüslerden yol, fabrika, şehirler bayındırlığı gibi hususlara sarfedilen para 2 milyar liradan aşağı deyildir. Bizden sonra gelecek nesil artık memleketi Allahın yarattığı gibi bulmayacaktır. Çocuklarımıza karşı, bu günkü kazancını bu gün harcayan sefih babalar durumundan çıktık. Gelecek asırlar, Cumurluk rejiminin ilk neslinin, ulusal geliri demir ve çelikten anıtlar halinde kendilerine devrettiğini görecektir.

6 Seneden beri dünya genel bir ekonomik kriz içinde çalkanıyordu. Binlerce fabrika işlerini durdurdu, yahut azalttı. Cumurluğu bu zaman içinde yeni fabrikalar kurdu.

Milyonlarca işçi işsizlikten ulusları için birer tehlike oldular. Bunları açlık-taşıldırma için iş sahiplerinin ödedikleri vergiler taşınmaz bir yük oldu. Türk Cumurluğu yabancı memleketlerden gelen yüzbinlerce kardeşlerine bile iş verdi. Ve bütün bunları kendi ekonomi kaynaklarından aldığı kuvvetlerle hiç bir önemli istikraz yapmadan siyasal ve ekonomik istiklâline zerre kadar hâle verecek bir harakette bulunmadan temin etti.

*

**

12 Sene içinde Cumurluk idaresinin kurduğu ekonomik anıt baş döndürecek kadar yüksektir. Bu anıta bakılırken bu-

nun ne gibi şartlar içinde yükseldiği düşünülürse gözler kararır.

Ulusların tarihinde fevkalâde devreler vardır. Bu devreler tarihi okunurken « ah, ah bende o zamanlarda yaşamış olsaydım » heyecanını duyanlar pek çoktur. İşte, Cumurluğumuzun bu 12 senesi o fevkalâde devrelerden biri-

dir. İçimizde her gün bu fevkalâdelikle karşı karşıya gelmek yüzünden belki heyecanlarını kaybedenler vardır. Fakat Cumurluğun gelecek nesilleri bizleri tetkik ederken, Hristiyanların havvarilere, Müslümanların eshaba karşı duydukları heyecan ve kıskançlığı kalplerinde bulacaklardır.

ŞAPKAMIZI ÇIKARALIM

R. Fikret Sağnak

Geçen gece Halkevinde öğretmenler balosu vardı. Biz geç gitmiştik. Salon, çeşit çeşit serpantinlerle süslüydü. Ayrıca duvarlara ilâştirilmiş küçük kâğıt bayraklar - bir lâle görünüşile - süslüyordu bu geniş sofayı.

Saat iki olmuştu. Öğretmenler kurtuluş şerefine coşkun, dansediyorlardı. Bir aralık ne oldu bilmem... Serpantinlere ilâştirili kâğıt bayraklardan biri yere düştü. Gidip almak zordu. Çünkü salonda yirmi çift dansetmekte.

Fakat, aradan iki dakika geçmedi sanıyorum, salonun uzak bir köşesinde oturan bir kız fırladı yerinden, kalabalığın içine dalıp bayrağı aldı. Ve bir toplu iğne ile göğsüne ilâştirip takarak yerine oturdu.

Biraz sonra kız dansa kalktı. Önümden geçerken bir dakika kadar gözlerim saygı ile onun yüzünde ilgilendi. Bundan alınmış olacak ki kavalyesine işmar ederek gülüştiler...

Fakat ey benim kardeşim ! Göğnüm, şimdi seni her şeyden üstün biliyor. Ve ben işte şapkamı çıkarıyorum sana.

Zehirli Gazlar ve Korunma Yolları

Ali KAZANOĞLU

I

Zehirli gaz meselesi bütün acunu kurunlardanberi uğraştırıp durmaktadır değişik zamanlarda ve harplarda kükürt yakmak, zehirli gaz neşreden bazı maddeler kullanmak suretile gazın bir harp aracı halinde kullanılması düşünülmüş ve fennî bir şekilde zehirli gaz büyük harpta kullanılmıştır.

1914 de savaş başladığı zaman bu savaşa giren bütün ulusların ellerinde harp silâhı olarak yalnız piyade ve topçu silâhları vardı, tayyarelerden de faydalanılmıyordu, savaşın en ateşli devirlerinde, 1915 de Mar meydan harbında mevziler birbirine o kadar yaklaşmış idi ki bu aralık 100 metreye dadar düşmüş bulunuyordu, bu savaş tamamen bir mevzi savaşı halini almıştı. Bu durum karşısında topçu ve piyade tüfekleri dahi işe yaramaz bir hale gelmişti. Muntazam siperler içinde sadece mevzii bir tesir husule getiren silâh fazla bir iş göremiyordu. Almanlar, bu durumun böyle devam edemeyeceği kanaatinde idiler, bir çok incelemelerden ve tecrübelerden sonra ilk defa olarak Alman ve Fransız siperlerinin birbirine yaklaştığı bir zamanda İpe bölgesinde Fransızlara karşı zehirli gaz kullandılar muhasım taraf bu silâha habersizce yakalanmış bulunuyordu ; İpide müthiş bir panik husule gelmişti. Fransız neferleri siperleri terkederek kaçıyorlardı, bu kargaşalık esnasında şüphesiz bir çok kayıplar oldu, Almanlar bu silâhın tesirlerine inanamadılar, inceden inceye

tetkik ve takip etmediler, netice itibarile de bu silâhtan ilk hamlede istifade edemediler ve istedikleri amaca varamadılar. Eğer bu iş muvaffakiyetle tatbik edilmiş olsaydı, şüphe yok ki Alman ordusu kollarını sallıya sallıya Manş sahillerine kadar girebilecekti. Tecrübe bilgisizliği Fransızlara vakit kazandırdı. Fransız âlimleri, kimyagerleri uzun incelemelerden sonra atılan gazın içyüzünü öğrendiler, ve derhal mukabeleye hazırlandılar. Bu harpte bir çok bölgelerde zehirli gaz kullanıldı.

Harpten sonra bütün acunu yeni bir telaş eardı, her ulus bu silâhtan kuşkulanyoru, aceba gelecek harplarda bu silâh kullanılacak mı ? yapılan tecrübe lerde zehirli gazın büyük bir kıymetle elimizde mevcut bütün silâh lardan faydalanarak kullanılabileceği anlaşılmış bulunuyor. Dünya kimyagerleri artık bu yeni silâhın çeşitlerini çoğaltmak ve ordusunun faydalanması için çalışmaya başlamış bulunuyor.

Savaşta siperlerde kendi mevzimiz vasıtasile kum torbalarımızla korunabiliyoruz, önümüzde bir set var ; fakat, zehirli gaz için ne siper, ve ne de hava içinde bir set yapmak imkânsız. Piyade mermisinin, topçu ateşinin, mevzii tesirlerine karşılık zehirli gaz kilometrelerce uzanabiliyor. Bir yerde günlerce kalan çeşitleri var. Gaz için bir alan yok, yalnız rüzgârın esişine göre tesirini yapıyor. Bunun için zehirli gaz çeki-

niimesi mümkün olmuyan bir silâh halinde kalıyor. Bu silâhtan ancak korunma tedbirleri almak suretile kendimizi koruyabiliriz.

1928 de Hamburgda bir zehirli gaz fabrikasında bir patlama oldu, rüzgârın esiş yönü denize doğru idi buna rağmen zehirli gaz muttasıl denize doğru gittiği halde memlekette müthiş bir panik baş gösterdi. Hükûmet kuvvetleri harekete geçti, fakat paniğin önüne geçmeğe imkân bulunmadı. Bir çok insan ve hayvan kaybı oldu ve bin zorlukla paniğin önüne geçildi. Vakadan üç dört gün sonra kilometrelerce uzaklara giden gezginler zehirli gazla karşılaştılar.

Şu halde gaz atılan yerdeki insanların maneviyatı üzerine kuvvetli tesirler yapmaktadır. Atılan gaz öldürücü, yıpratıcı tesiri haiz olmasa bile sahadaki insanlara korku vermektedir. Aynı zamanda da bu korkunun teririle panikler sebeble bir çok zayıata yol açmaktadır. Gaz rüzgârsız yerlerde, boşluklarda, sulu olanları nemli yerlerde günlerce kalabilmektedir.

Gelecek savaşlar kısmen kimya harbi teknik harbi olacaktır. Bu harplarda fennin ilerlemeleri tatbik alanına geçecektir. Buna çok ehemmiyet verilmelidir. Gaz aleyhinde bir çok propağandalara protokollara rağmen her ulus uzun boylu hazırlıklar yapmaktan geri durmamakta ve ekonomik teşkilâtını bu işe uydurarak yeni yeni müesseseler vücuda getirmektedir. Almanlarla Amerikalılar buna büyük bir önem vermişler mevcut endüstri teşekküllerini savaşta derhal zehirli gaz fabrikası haline koyabilecek şekilde ileri götürmeyi amaç edinmişlerdir.

İlaç fabrikaları parföm, boya fabrikalarında iptidai vesaitle zehirli gaz yapılmak mümkündür. Kimya asrında bundan vaz geçmek ve seyirci kalmak hayattan vaz geçmek demektir. Denizde boğulan bir insanla kareda boğulan bir insan arasında hiç bir fark yoktur. Bunun içindir ki zehirli gaz işini en fazla önemi verilmesi gerek bulunuyor.

Zehirli gazların aleyhinde ve lehinde bir çok yazılar yazılmakta ve muzir propağandalar yapılmaktadır. Muhakkaktır ki zehirli gaz kuvvei maneviyeyi sarsmak, hastalandırmak, muattal bırakmak ve bazen öldürmekle çok tehlikeli bir silâhtır fakat nihayet bu iş bir bilgi işidir, bu bilgiyi tanıdıktan, korunma çarelerini anladıktan, bildikten sonra hiç te zannedildiği kadar mühlik olmadığı görülür. Bunun ilim, fen işi olduğunu bilerek soğuk kanlılıkla tedbirlerini almak icabeder. Zehirli gaz karşısında eli kolu bağlayıp durmak tabiidir ki bir fayda temin etmez. Gazların çeşitlerini tanımak ve korunmada neler yapılması lâzım geldiğini öğrenmek yapılacak en önemli işlerimizdendir.

Madem ki tayyareler cephe mefhumunu tammaktadır ve zehirli gaz silâhını kullanabilecek bir halde bulunmaktadırlar şu halde cephe takayyütleri kadar şehirleri bilhassa kalabalık ve endüstri merkezi sevkülceş mahalleri fabrika şehirleri cephelerin noksanlarını tamamlayan bölgelerde zehirli gaz tehlikesine maruzdurlar. Bunun içindir ki halkımızın bu işe lâyik olduğu ehemmiyeti vermesi zehirli gazları öğrenmesi ve korunma çarelerini bilmesi gerek

kendi hayatları icabı gerek ulusal bakımdan zaruret halindedir.

Gelecek harplarda tayyareler eskiden olduğu gibi yalnız tahrip bombaları kullanılmıyacaklardır. Yangın ve gaz bombası adıyla iki nevi bomba daha kullanacaklardır. Üç kilodan elli kiloya kadar değişen bu üç nevi bombanın tesirleri mevzii kalmıyacak etrafını alt üst edebilecek bir halde bulunacaktır elli kiloluk bir bomba dört katlı bir binaya nüfuz edebilmektedir, hava tazyikının azâmi tesir yaptığı bu iş karşısında binaların yapılaş tarzları temellerini düşünmek bu nevi hadiseler karşısında ne yapılacağını göz önünde bulundurmamak icabeder. Yangın bombaları etrafa saçtıkları iki ilâ üçbin hararet derecesi neşreden kıvılcımlar karşısında tedbir almak ve bundan korkmamağı, çaresini öğrenmeğı istemek gereklidir. Zehirli

gaz bombası önünde atılan gazın nevini ve yaptığı tesirleri bilmek korunma için neler yapılabileceğini öğrenmek hazırlıklı bulunmak icabeder.

Özet olarak şunu diyelim ki yıkıcı, yakıcı, zehirleyici bombalar önünde alınacak tedbirler vardır, bunları her yurtdaş kolaylıkla öğrenebilir, tatbik edebilir. Ancak hazırlıklı olmak ve bunları tanımak öğrenmek lâzımdır. Bütün soysal evrende bu işler üzerinde hazırlıklar yapılmaktadır. Dünyada elliye yakın zehirli gaz dergisi çıkmaktadır yer, yer kurulan gaz sosyeteleri propağandalar yapmakta uluslarını bu işe hazırlamaktadır.

Biz de bu sayfalarda zehirli gazların çeşitlerini tanımak, yalnız ve toplu olarak nasıl korunulabileceğini bir kaç seri halinde anlatmağa çalışacağız.

KÜÇÜK ATILANIN ÖLÜMÜ

VEHBI CEM

**Cenge mi girişdin, kimle vuruşdun,
Daha pek küçükdün, körpe bir kuşdun,
Nasıl yok edildin, nasıl tutuşdun,
Kötü bir kurşuna yandın Atıla . .**

**Öpmeğe kıymazken kimseler tenin,
Girdi topraklara güzel bedenin,
Bu kadar azıymıydı yaşamın senin,
Songunun sözüne kandın Atıla . .**

**Bayrağı çok sever, şanlısın derdin
Onunla gömüldün varğına erdin,
Umulmaz bir çağda canını verdin,
Kendini kurban mı sandın Atıla . .**

M ü z i k

Ulusal Müziğe Doğru

Kılıç Kökten

Yakın tarih hepimizce belli olduğundan onun karanlık, korkunç ve öldürücü günlerini burada tekrarlamıyacağım. O acı günleri savan, öldürmek isteyenleri kovan büyüklerimiz işimiz bitti diyerek durmadılar, yorulmadılar bize yaratıcı ve yaşatıcı bir devrim yaptılar. Temiz yurt tarlasını sarı dikenlerden, ulusu güçten düşüren pislikten kurtardılar. Onun yerine Dil, Yazı, Kıyafet, Ordu, Okul, Fabrika, Demiryolları, Uçaklar gibi can, kan, hayat veren tohumlar atıldılar. Temizlenmiş yurt tarlasına atılan tohumların bereketli verimleri sevinçle görüyoruz, göğüslerimizi kabartıyoruz.

Yalnız yurtda verimi az kendisi cılız kalmış bir tohum vardır. O da Ar yolu Müzik koludur. Tarih kadar eski ve her şeyden üstün olan bu yol bize çok dar kalmıştır. Bakımına başlanmış fakat diğerleri gibi başarılmamıştır. Size sırası gelmişken Atatürkümüzün kamutayın 1. İnciteşrin 934 yıllık çalışmasında (Bu yıl Türk musiki değişmesini de yapacağız) diyerek başladığı söylevin bir kısmını yayıyorum:

" Arkadaşlar;

Güzel san'atlerin hepsinde ulus gençliğinin ne türlü ilerletilmesi istedi-

ğinizi bilirim. Bu yapılmaktadır. Ancak burada en çabuk; en önde götürülmesi gerekli olan Türk musikisidir. Bir ulusun yeni değişikliğine ölçü, musikide değişikliği alabilmesi ve kavrayabilmesidir bu gün dinletilmeğe yeltenilen musiki yüze gartarak değerde olmaktan uzaktır. Bunu açıkça bilmeliyiz. Ulusae ince duyguları; düşünceleri anlatan yüksek deyişleri, söyleyişleri toplamak. onları bir gün önce genel son musiki kurallarına göre işlemek gerektir. Ancak bu güzeyde Türk ulusal musiki yükselebilir Evrensel musiki yerini alabilir. Kültür işleri bakanlığının bunada değerince özen vermesini, kamunun da buna yardımcı olmasını dilerim."

Musikinin ne kadar önemli bir iş olduğunu, neler yapılmasının gerekli olacağını gösteren, bu yolda durmadan çalışmamızı istiyen, Musiki bir ulusun benliği diyen ulu önderimizin sözlerini daima göz önünde tutalım ve çalışalım kurbağa gibi şişerek mübalağalı ve acıklı jestlerle söylemeğe çalıştığımız dar çevreli tek sesli, benlikten uzak musikiden kendimizi kurtarmağa çalışalım

Batı musikisini dinliyerek kulaklarımızı alıştıralım. Bu yolda esaslı bir

temizlik yapılmadığını biraz evvel yazmıştım. Halk musikisi, Arap ve Acem havalrı batı musikisi bu gün her üçü de yurdumuzda çalınmaktadır. Kulaklarımız da dinliyor. Bilip bilmeden Türk musikisinin kaltığını, kalkacağını söyler dururuz. Kalkan ve kaldırılan musiki yoktur. Benliğine kavuşmak isteyen musiki vardır. Bunu bilelim. O da Anadolu'nun dili gibi saf kalmış, yabancı sesler karışmamış halk musikisidir batı müzik kurallarıyla genişlemeğe elverişli olan musikimizin değerini arayanlar, toplayanlar çok iyi bilirler.

Anadolu musikisi saf bir aşkın, duruluk ve yurt severliğin, akla gelen her türlü temizlik ve iyiliklerin kaynağıdır. Bilmiyerek, aldanarak gideceğine

üzüldüğümüz ve Türk musikisi dediğimiz Arap ve Acem kavalalarında ise ihfiras, şehvet, uyusukluk akla gelen her türlü fenalıklar doludur. Bunlar inkâr edilmez hakikattir. Birinin yolu şişeye, apaşlığa, derde giderse diğeri de dağa denize, havaya, kırlara hulâsa hayata koşturur. Artık çevresi dar tek sesli musiki zamanı geçti. Yurda neşe verecek olan kuvvetlerden birisi de Türkün Türk kalan musikisidir. Halkevi arşubesinin müzik kolu durmadan çalışıyor; Piyano, Keman dersleri veriliyor. Talebeler günden güne artmakta, bilenler çoğaltmaktadır. Bu yıl içinde verilen konserler evimizde yetişenlerle başarılmıştır.

YENİ ADAM

Haşim Nezihi

Dünden kalan her şeyin değiştiği ve yıkıldığı zamanda yaşıyoruz. Duyuş değişiyor, düşünüş değişiyor, inanış değişiyor. Değişen bu koca dünya karşısında eskiye bağlanarak kalma ve onu yaşatmaya çalışanlar, artık yaşamak hakkını kaybetmiş olduklarını bilmelidirler. Dünden bu güne gelen belki çok yollar vardır. Fakat bu günden yarına çıkan bir tek yol vardır o da yeni dünyanın bu oluşlarına uyan ve onu benimseyen yeni adamın tuttuğu yoldur. Yeni adam harp sonu dünyasının adamıdır. Onun daha ilk bakışında göze çarpan ve herkesten ayrı olan pek çok taraflar vardır.

O, herşeyden önce kendine inanır, kendi bilgisi, kendi gücü onun bağlandığı iki büyük varlıktır. Yeni adam göklerden hiç bir şey beklemez, çünkü o, Allah'ı da iradeyi külliyeyi de göklerden indirmiş kafasına ve kollarına yerleştirmiştir.

O duyuştaki sanatkar, düşündüştaki müsbetçi, inanışta maddecidir. Tali, tecelli baht, kader onun tanımadığı şeylerdir. Tali o yaratır, bahta o yön ve düzen verir. Saadeti o hazırlar. O, kendi kendinin yaratıcısı ve yaşatıcısıdır. Çünkü o, kendine kendi yaratıcılığına inanmıştır.

Yeni adamın kafası durmadan işleyen bir yaratma makinasıdır. En son bilgiye göre çizdiği iş ve çalışma programı onun yaşayışına düzen verir. Yapacağı işi bilerek yapar. Düşündüğü şeyler yürüten dünyanın istediği şeylerdir. Çünkü o yeni dünyanın bu yeni ve baş döndürücü gidişine adımlarını uydurmuş ve onunla birlikte yürümeğe çoktan kendini hazırlamıştır.

CELÂL SAHİR

1883 - 1935

Geçen ay içinde Celâl Sahiri de kaybettik. Yıllarca çektiği uzun ve ıstıraplı bir hastalıktan sonra aramızdan ayrılan Celâl Sahir Türk edebiyatında kolayca dolmaz bir boşluk ve gençliğin kalbinde onulmaz acılar bırakmıştır.

Türk edebiyatına otuz altı yıldanberi ince, duygulu ve içli şiirler armağan eden Sahir Edebiyatı cedidecilerle arkadaşlık etmiş, Fecri Atiye başkan olmuş, sonraları ulusal edebiyatın ateşli savgasını yapmıştır.

Celâl Sahir Dil Devrimine karışmış, Dil cemiyetinde çalışmış ve onun luğat kolbaşılığını yapmıştır. Kurultayda Zonguldak saylavı olarak bulunmuştur.

Eskiden yazdığı hemen bütün şiirlerde aşk ve kadın onun tek konusu idi. Son zamanlarda ulusal konulara daha çok önem veriyordu.

Dergimizin bu sayısına en son yazılardan üç tanesini koyuyoruz.

Halkevleri Yıldönümünde Düşünceler

1932 Yılı'nın 19 şubatına raslıyan Cuma günü Türk inkılâbı tarihinde belli başlı bir gündür. O gün özeli on dört bucağında Halkevleri kuruldu. Aynı yılın 24 haziranından yirmi yerde daha Halkevleri sabırsızlanarak bekleyen millet çocuklarına kapılarını açtı. Bu yılın 24 şubat cuma günü de Halkevlerinin sayısı elli beşi buldu. Artan şey yaşayan şeydir. Halkevlerinin dipdiri varlığını bu büyük yıldönümü kutlu olsun.

Halkevi başlarında ve gönüllerinde özel sevgisi kaynayanların toplanma, konuşma, anlaşma ve çalışma yeridir. Onun her türke ardına kadar açık olan kapısından giren artık kendi benliğinin kabuğu içine kapanmış bir "tek" değil bir çoklarına katılıp mil i kümeyi yapan bir tane, başkalarıyla kenetlenip milli zinciri yapan bir halktır. Halkevlerinin penceresinden bakan binlerce çift göz,

bebeklerinde aynı ışığın özentisi ile bir tek ufka dikilidir. Halkevlerinin yolunda yürüyen binlerce insanın varmak istedikleri erek birdir. Arıyan bulur yürüyen varır.

Türk milleti, tek tek düşünüşün ayrı ayrı yürüyüşün, anlaşma ve sevişme eksikliğinin elbirliği ile çalışma yokluğunun kemirici acılarını nice yüzyıllar kıvrana kıvrana duydu. Osmanlı imparatorluğu denen canlı cenaze destekle ayakta duran bir iskeletti. Türk milleti birbirine lehimlenip tek parça olmanın düşünce, dilek ve erek birliğinin kırlamaz gücünün son on yıl içinde en zorlu denemlerle anladı. Derinlere kök salan bu şğılam ağacın açtığı güzel çiçekleri verdiği tatlı yemişleri gördü ve dünyaya gösterdi.

Büyük Türk inkılâbı eğer önünde gözler kamaşan ve başlar eğilen bir gerçek olmasaydı en hayalci kafaların düşünüp yaratamayacağı bir masal olurdu. Büyük Türk inkılâbı, baş ne kadar yukarı kaldırılrsa, bulutlara değen doruğu görünmez bir yüksek bengi taşır. Onu tarihin şaşırان sayfalarına diken el bir iradenin potasında eriyen milyonlarla demir yürekten güç aldı.

Türk inkılâbı başı bulutlara değer bir bengitaşıdır demek güzel bir benzetiş; ama o, yükseleceği kadar yükselip son biçimini alarak taşlaşmış bir şey değildir. İnkılâp yaşamakta olan bir varlıktır; daha çok gürbüzleşmek ve daha çok boy atmak için her yaşıyan

varlık gibi nefes almak ve beslenmek ister. Onu beslemek ve büyütmek en kuvvetli borcumuzdur. Onun bir soluğu için son nefesini vermiyecek Türk, inkılâbın öz çocuğu değildir.

*

**

En ulu güç duyguları, dilekleri birleşmiş bir millet külçesinin inkılâba inamında ve güvenindedir. Bu ulu güç inkılâbın canıdır. Külçeleşmemiş taneler inkılâbın canından eksilmiş birer güç parçasıdır ki kendi başlarına birer hiç oldukları için alınyazıları boşluğa karışıp kaybolmaktır. Onları çekip toplayarak inkılâbın canına can katmalıyız.

Hızla akan su birbirine katışmış damlalardan başka nedir? Her engeli deviren çığ tek tek yağarken en ince rüzgârın bile sağdan sola savurduğu kar tanelerinin kümeleşmesinden olmuş değil midir?

Her ülkeden güzel Türkün özeli ve her milletten üstün Türk milleti. Görüşümüz, duyuşumuz, inanışımız budur; ama bu görüş, duyuş ve inanış bize eksikliği bütün, yoku var, kötüyü, iyi, çirkinini güzel gösteren ve sandıran bir görü ve duyu sapıklığı vermez. Kötü gören değiliz, iyi göreniz; ama kötü görmekle kötüyü görmeği ayırt edenleriz. Eksik olanı bütünliyeceğiz, yok olanı var edeceğiz, ve çirkin olanı iyi ve güzel yapacağız.

*

**

Bir büyük Türk düşüneni "yaşıyanlara katlanmak ve uğraşmak gerektir. Rahat döşegi, varsa; ölümlere yakışır., diyor. Yaşıyoruz; güçlülere

katlanacağız, onlarla uğraşacağız ve onları yeneceğiz.

İşimiz bitmiş değil, başlamıştır. Uyanları uyandıracağız; işkillenenleri inandıracağız; ayrılanları toplayacağız. Bin bir tane değil, bir tane olacağız. Bir tane olacağız demek ben, sen, o, benliğimizi kaybedeceğiz, silinip yok olacağız demek değildir; öz değerlerimiz büyük « biz » içinde daha çok görünecek ve millî varlığın yükselmesine daha çok yarıyacak, demektir.

Bu birlikten aldığımız büyük hızla ereğimize doğru yürüyeceğiz. Ereğimiz: « İyi, doğru ve güzel » dir.

Halkevlerinden görünen gökte bu üç yıldız parlıyor.

Ben bunları düşünürken büyük İsmet Paşanın sesi, gür bir irade çağırması gibi, Halkevinin sahnesinden salona akıyordu: " Geçmişte olduğu gibi her hangi bir yarın da gene bir çok çetin imtihanlar vermekte muhtar kalırsak, ki biz her gün o imtihanları vermeğe hazırız, o gün de başlıca güveneceğimiz kuvvet bütün milletin ideal için gösterdiği gibi gene de göstereceği birlik kuvvetidir. "

Ve uzaklarda hepimizin en büyüğü öncesiz, engin geçmişin ve bu günün en büyük Türkü, kendi iradesiyle bilenen bu millî inanın ve güvenin yaratacağı büyük yarını düşünüyordu.

Ülktü: 2 — Mart 1923

O Geliyor

Yıl 1335

Mayısın ondokuzu .
Kızaran ufuklarda kaldırıyor başını
Yeryüzüne can veren
Cana heyecan veren
Al yüzlü doğan güneş.
Takanın burnu nasıl Karadenizi yırtar ;
Uyanın Samsunluları!
Kurutacak gözlerde umutsuzluk yaşını
Al yüzlü Oğan güneş.
Bugün Çaltı burnundan gülererek doğan güneş.

Yıl 1335

Mayısın ondokuzu.
Uyanın Samsunlular.
Uyumak ölüme eş,
Diriltin ruhunuzu!
Ufukta bir gemi var.
Fakat bu gemi niçin böyle yavaş geliyor ?

Acaba yolu mu az, yoksa yükü mü ağır ?
Bu gemi umut yüklü, inan yüklü, hız yüklü ;
İçinde bu vatanın derdiyle yanan bağı,
Kurulacak yarım düşünen baş geliyor.
Bir baş ki gökler gibi bir küme yıldız yüklü.
Bu gemi onun için böyle yavaş geliyor.

Yıl 1335

Mayısın ondokuzu.
Ufukta duran gemi git gide yaklaşıyor.
Sanki harlı bir ateş
Yakıyor ruhumuzu .
Beklemek üzüntüsü her gönülden taşıyor.
Üzülmemek elde mi ?
Hız yüklü, inan yüklü, umut yüklü bu gemi.

O umut yayıldıkça ruhlara sıcak sıcak,
O hız doldukça bütün damarlara kan gibi,
Gizli gizli inliyen her yürek canlanacak,
Ateşler püskürecek uyanan volkan gibi.

Gittikçe büyükleşen
Gölgene dikilmekten
Karardı gözlerimiz.
Koş, atıl, gemi, sana engel olmasın deniz.

AK SAÇLI DALGALARI BİRER BİRER KES DE GEL.
KUŞLAR GİBİ UÇDA GEL, RÜZGÂR GİBİ ESDE GEL

Ülkü : 4 — Mayıs 1933

Onunla Başbaşa

Bazan gönlün üzülsün, sinirli bir acıyla,
Yahut beynin şahlanır bir hırsın kırbaıyla.
O zaman gözlerin sert, her sözün acı olur.

Fakat benim gözüm kör, kulağım sağır olur,
Dik bakışını görmem, katı lafını duymam.
Kızsan da, darılsan da nafile sana uymam.

Varlık : 1933

BANKACILIK

TÜRKİYEDE

Dünkü ve Bugünkü Bankacılık

A. Ayata

Bir ülkenin ekonomik erginliğini ölçen kurumların başlıcalarından biri de hiç şüphesiz, ulusal bankalarıdır.

Gerçekten ; bankaların - kanallı ettikleri ulusal biriktirmeleri krediye muhtaç tecimel, endüstriyel, tarımsal .. sahalara yayarak - bir memleketin ekonomik gidiş ve kapasitesinde yaptıkları önünün önemi çok büyüktür. Küçük büyük kapital ve biriktirmeleri uyarmak bunları bir araya getirerek ulusal ekonomide en yaraşık ve gerekli girişitlere akıtmak için yeter araç ve örgütleri bulunan bankacılık bir ülkenin ekonomik yapısında, az zaman içinde, büyük ve sarsılmaz bir varlık yaratabilir. Türlü girişitlerin tek başlarına kaldıkları zaman ya hiç bulmadıkları veya, ancak, çok ağır şartlarla elde edebilecekleri kredi - kredi verenlerle alanlar arasına girerek onların birbirlerini tanımalarına bile ihtiyaç göstermeden, bir anda bulan veya şartlarını yenileten bankaların bir memleketin (para piyasası) ndaki yaratıcılık ve dizemlilik rollerini yabana atmamak çok gereklidir.

Diğer yünden ; tecim, endüstri, tarım gibi bir ülkenin derin kaynağı olan varlıklara yüksek teknik, büyük üretim hız ve imkânlarını veren geniş kapitalli kurumlar yaratmak veya onla-

rın kurulmalarına ön ayak olmak suretile (kabital piyasası) ndaki işçenlik ve eteklerini de burada ayrıca gözden ırak tutmamalıdır.

Kısaca denilebilir ki kredi ve kapital dizemenliği yapan bankalar, kapsamlı örgüt ve öngörülleri ile ulusal ekonomilerin en sağlam bir dayancı, inat bir yol gösterenidirler.

Bu böyle olunca Osmanlı imparatorluğu ekonomisindeki banka tip ve anlayışını burada kısaca gözden geçirmenin ; büyük Türk devriminden sonra ileri bir teknik, içten bir duygu ile çalışan ulusal bankalarımızın bu gün memlekete kazandırdıkları ve yarın da aynı hızla kazandırmak yeteneğini taşıdıkları kıymetleri yakından ölçerek, dünle bu gün arasında, maddeye dayanan bir karşılaştırmaya imkân vereceği kanaatını taşıyorum.

1856 Kırım savaşı ve (Tanzimat) a gelinceye kadar Türkiyede tek banka tipi sarraf (kırıcı) lıktı.

Osmanlı devletinin para sistenii sağlam bir esasa dayanmadığı için ortada dönen türlü ayar ve ağırlıktaki paraları birbiriyle değıştirme ve Türkiye Avrupa tecimel ilgilerinde (Poliça) işleriyle uğraşan bu sarrafların İstanbul'daki adı (Galata bankaları) idi.

Devletin galata bankaları ile sıkı bir ilgisi vardı. Çünkü hesap ve bütçe üzerinden değil, gelişi güzel harcanan gelirlerin arkası alınca yarımın gelirlerini de, yok pahasına kırdırmak için çok zaman bu bankerlere baş vuruluyordu.

En son (1842) ; bu bankerlerden iki kumpanya yapılarak Türkiye gelirlerinin bunlar tarafından toplanması ve hazneye yatırılması usulu kabul edilmişti. (Maliye sarrafları) adını alan kumpanya ortaklarının feslerine tuğralı birer alâmet konmuş, baş saraf (Irgan-yan Uzun Artin oğlu) na bir de nişan verilmişti.

1845 ten sonra Galata bangerlerinden (Aleon) ve (Teodor Baltacı) tarafından (İstanbul bankası) kurulmuştu. 1840 ta çıkarılan kâğıt para kıymetinin düşerek dış tecim ilgilerinde büyük kambiyo ayrımları göstermesi üzerine, devletin isteğine kurulan bu banka aldaçlı bir takım acyotaj ve spekülasyon işlerine girilerek Kırım kavaşı başlamazdan önce kapanmak zorunu duymuştu.

Kırım savaşı ve hele, Tanzimatın Batı ile finansal ve tecimel ilgileri arttırmasından sonradır ki, Osmanlı memleketleri üzerinde esastan bir sömürme siyasası güden Avrupa kapitalcılığı elile bir çok yabancı bankaların Türkiyeye gelerek uzun veya kısa bir zaman için yerleştikleri görülür. İçten değil, dıştan yönetilen ve memleketin tecimel, endüstriyel, tarımsal gelişmesinden fazla devlet ve uraylara verdikleri borç paraların üremelerini düşünen bu yabancı bankaların yurdun ekonomik durumu üzerindeki aktif etkileri hemen de hiç

yok gibidir. Tam tersi; Osmanlı Devletinin esastan bozuk olan ekonomik yetişisini büsbütün kötülemek, yurdun arttırma ve biriktirme anklıklarına önem vermemek suretile bir çok zararlar da dokunmuştur.

Bunun içindir ki kazançları nominal gidişleri yurdun ekonomik çıkarlarına uygun olmayan bu yabancı bankalardan hele büsbütün Osmanlı ekonomisine dayananlar 1922 ulusal ekonomi hareketlerinin başlaması Türk ulusal kurumları egemenliğinin kendini göstermesi üzerine kıtalan kazançları karşısında yurdun birer birer göçetmek zorunu duymuşlardır. Kalanların tutunabilmesi de, ancak güçlü bir ulusal ekonomi içerisindeki yabancı kurumların nominal kazanç ve ereklere seyirini izlemeleriyle mümkün olabilmektedir.

Kısaca denilebilir ki Türkiyede bankacılık osmanlı finansının bir türlü yeğritim ve onarım kabul etmemesi yüzünden başta Galata bangerliği ve sonra yabancı kapitalcılığı olmak üzere tabii olmayan haller ve şartlar içinde doğmuştur.

1854 ten başlayarak açılan (dıştan ödünç alma devresi) bu tabii ve ulusal olmayan şartların ağırlığını bir kat daha arttırarak memleket tecim, tarım ve endüstrisinin gelişmesinden fazla Osmanlı Devletine verdikleri ardi arası kesilmez borç paraların dolgun gelirlerini düşünen bir (yabancı bankacılığı siyasası) na yol açmıştır.

Bu suretle bir türlü kabına sığmayan batı kapitali, ulusal kredi kurumlarından çok yakın zamanlara kadar yoksun bırakılmış olan, yurdumuzda

elverişli ve kazançlı bir klasman buldukça gelip yerleşmekten kendini geri alamamıştır. Diğer yönden gümrük dışvarlarına istendiği gibi düzen verilerek endüstrimizin korunmasına engel olan (kapitülasyonlar hükümleri) ulusal kapital ve endüstrinin batı kapital ve endüstrisi hesabına, yüz yıllarca bodur ve pasif kalmasına sebep olmuştur.

Ancak ; yurdu siyasal ve ekonomik etkinliklerine kavuşturarak bir yarı sömürge olmaktan büsbütün uzaklaştıran ve bu suretle tecimel, endüstriyel, tarımsal gelişmelere sonsuz bir imkân veren, kurtuluş savaşından sonradır ki Türkün öz kapital ve duygularından doğma bir çok ulusal bankaların kurulması memleket ekonomisine öncülük

yaatıklarını görüyoruz. Bu ulusal bankaların ; pek kuvvetli siyasal ve ekonomik zoramlar yurdda, hele, ulusal endüstriyi kurma ve geliştirmeyi gerektirirken yurdu hem maddecilikten ve yarı sömürge ekonomisinden kurtararak olgun ve düzenli bir ekonomi sistemine götürmekte aldıkları rolü değeri hiç şüphesiz ki çok büyüktür ve olacaktır da.

Bunu anlatmak için yurdun dört yanına sadece bir göz gezdirerek, aynı zamanda bir tarım alanı olan yurdumuzda, yiyeceği buğdayı bile dıştan getiren osmanlı ekonomisi karşısındaki bu şahlanmışın doğurduğu endüstri ve teknik Türkiye'sini duyma ve görmenin yeter olduğunu sanıyorum.

Bankada :

Bir arttırma hesabı olan adam

Kara günlere karşı aşılarmıştır.

U. E. A. K.

Yerli Malı kullanmak

Türk ekonomisine karşı

borcumuzdur.

U. E. A. K.

TARIM

ÇİFÇİMİZE KISA ÖĞÜTLER

Sait COŞKUN

Hepimiz biliriz ki her şeyde olduğu gibi tarım işlerinde de bilgili bir çabalamaya çağı vardır. Bağçevanlıkta, ekinçilikte, tütüncülükte ve buna benzer işlerde de bilgili bir çerçeve içinde çalışmak lâzımdır.

Gördünüz ki bu yıl eşine rastlanmayan bir kuraklık hüküm sürmüştür. Bir çoklarımız ektiğimiz tohum kadar ürün almadık. Tütünlerimiz önceden çok korkulu bir hal gösterdi. Kuraklık her şeyi yaktı ve kavurdu. Bu üzüntülü hal karşısında ellerimizi büğrümüze bağlayarak Tanrıya yalvarmaya başladık, yağmur istedik.

Sizin gibi ben de bir çifçiyim. Benim de bütün işim ve gücüm toprakladır. Fakat bu yıl siz kuraklığın tesirati altında ve üzüntülü çağlar içinde çalkanırken ben işim gücümle uğraşır temkinli gidişimin meyvelerini kıvançla toplayordum. Nedenmi diyeceksiniz? Bakınız size bu temkinli gidişimin özünü kısaca anlatayım.

Benim adetimdir. Her yıl kurak gidecekmiş gibi hazırlık yaparım. Eğer tütün dikecek isem tarlamı bu defa güzün tam tavında sürerim. Kış yağmurları güzün sürülmüş tarlamı kabartır. Kışta düşen yağmur suları alt tabakaya kadar nüfuz eder. Mart ayı içinde ve

iyi bir tav bulduğum çağda bir defa daha toprağı aktarırım. Tütün dikimine bir hafta kala üçüncü bir defa toprağı aktarır. Bu aktarma ile birlikte bir de taban çekerim. Bu taban çekme kışın toprağın alt tabakasında depo edilen suyun kaybolmamasına en büyük yardımcıdır. Bu suretle hazırlanan bir tarlaya kuraklığın en ufak bir zararı bile dokunmaz.

Tütünde, ekinde ve her şeyde toprak hazırlama işine çok önem vermek lâzım geldiğini unutmayalım. Babadan, dededen görme gidişlerin bu sırada yeri yoktur. Görgülü, bilgili olanlarımızdan örnek alalım.

*
* *

Hepimiz bilmeliyiz ki bu günkü Cumhuriyet hükümeti, Cumhuriyet rejimi köylünün kazancı yolunda çok önemli tedbirler almış, köylüye yardım etmek esası üzerinde eşine rastlanmayan bir programla durmuştur.

Büyük başbakanımız İsmet İnönü memleketin en yirak köşelerine kadar gitmiş köylünün dert ve dileğiyle çok yakından alâkadar olmuştur. Gene inceleme gezisine çıkan Tarım bakanı da her eksikliği yerinde araştırmış, köylünün ihtiyaçlarını tesbit etmiş, bilgili

işyarlarile birlikte haftalarca ülkemizi dolaşmıştır. Bütün bu fedakârlıklarda elde edilen bitimler, bütün bu incelemeler yukarda söylediğim emsalsiz programın esaslarını teşkil edecektir.

İşte başımızda bizi koruyan, bizim dert ve dileklerimize alâka gösteren Cumhuriyet hükümeti bulundukça bizim de sırtımız yere değmeyecektir. Yalnız çalışmak yolunu bilmek ve büyüklerimizin gösterdikleri yoldan ayrılmamak şartıyla . . .

Bu yıl kuraklıktan zarar gören köylüyü diğer yıllarda bu yüzden doğacak zararlardan kurtarmak kaygusuyla kuraklığa dayanan bir buğday nesli bulunmuş çok verimli olan bu tohumu bu yıldan itibaren yurdumuzun her tarafına yaymaya başlamıştır.

Bundan başka memleketimizin en önemli bir kazanç kaynağını teşkil eden tütünlerimizin islâhı ve her oymakta yalnız kendine has tipin yetiştirilmesi maksadiyle biri Maltepede biri de Samsunda olmak üzere iki islâh istasyonu açmıştır. Söylenildiğine göre İzmirde ve daha bir çok yerlerde de istasyonlar açılacaktır. Fakat ne yazık ki yanbaşımızda sessiz sedasız çalışan bu islâh istasyonundan faydalanmak yolunu bil-meyoruz.

Bizim için daima kapuları açık olan

bu evde yapılan işleri, tütün yetiştirmek hususunda takip edilen usulleri çok yakından görmek fırsatı daima mevcuttur.

Hele tütünlerinize musallat olan hastahkları yok etmek usullerini size pratik bir tarzda öğretecek olan islâh istasyonuna en ufak bir müşkülle karşılaştığınız anda derhal muracaat ediniz. Burada parasız, pulsuz her derdinize derman bulabilirsiniz.

Bundan başka ilbaylık tarım direktörlüğü de sizin derdlerinizle çok yakından alâkadar olan bir verdir. Lüzu-mu halinde buraya da başvurabilirsiniz.

Şurasını da biliniz ki sizin duygu ve dileklerinize çok yakından alâkadar olan Halkevi köycüler komitesi da sizin varlığınız namına her fedakârlığa katlanan bir teşekküldür. Cumhuriyet rejiminin yarattığı bu teşekkül sizin için çalışan ve bütün gayesi yalnız sizin yardımcınız olmaktan başka bir maksada bağlı olmayan bir varlıktır.

Görüyorsunuz. Sayın kardeşler yaşadığımız devir bambaşka bir devirdir. Zorluklar, engeller, zaruretler karşısında Cumhuriyet rejiminin kurduğu kaynaklardan kuvvet alarak o zorlukları yıkmaya, o engelleri devirmeye, o zaruretleri ortadan kaldırmaya pek kolaylıkla imkân bulabilirsiniz. Yeter ki yürüyeceğimiz yolu bilelim.

Bankaya yatırılmış para :

Tarlaya atılmış tohum gibidir : ÜRER

U. E. A. K.

Parayı yabana atma :

Yerli Malı Kullan.

U. E. A. K.

KİTAPLAR ARASINDA

Atatürk : İshak Refet İŞİTMAN - Atatürk : Salâhaddin GÜNGÖR - Ilgar : Haşim NEZİHİ - Oğuz Destanı: Vehbi Cem AŞKUN - İlkokulda şiir: Ali ERTAN

G. N. A.

ATATÜRK : Bu ay içinde en büyüğümüzün adından değer alan iki kitap elimize geçti. Ankara ve İstanbul'da basılan bu kitapların deyişleri ayrı dedikleri tektir. İki şair de gönüllerinin ulusal heyecanını ayarı ayrı seslerle haykırıyorlar: fakat, biz onları okurken içimizde canlanan duygular birbirinin eşidir.

İshak Refet İşıtman deyişlerine dört kısa, fakat çok özlü mısrala başlıyor :

Sana ey, Türklüğün Ulu Atası,
Ne kadar yaraştı " Atatürk " adı..
Sildin gönüllerden gaygıyı, yası;
Yurdunda inleyen bir Türk kalmadı.

Kitap, öz dille yazılmış dört şiirden ibarettir. Fakat, bu dört küçük şiir Okyanuslardan kopmuş damlalar gibi derin uğultularla okuyanın benliğini kaphıyor.

Salâhaddin Güngör, öz dille yazılmış serpinlerle bir kaç şiirini bu büyük işimin saygı değer varlığı içine sığındırmıştır.

Serpinlerinde gündelik gazete yazıları çeşnisi içinde Türk devriminin pozitif görülerini yankulayan Salâhaddin Güngör kuvvetli bir çözücüdür.

Şiirleri arasında Ruhsatı'nın pek bilinin " belli değil " redifi koymasına benzettiği " Bellidir " şiiri ustaca olduğu kadar güzel de :

Öyle bir çağlara erdi günümüz	Çektiğimiz tasa cana yetmişti,
Yavaş ta bellidir, sert te bellidir.	Gördük padişahlık bize nitmişti,
Yokuşu aştık biz, düzdür önümüz,	Türkü davar sanıp dağda güt müştü,
Dere de bellidir, sırt ta bellidir.	Şimdi koyun belli, kurt ta bellidir,

Bin savaştan çıktık, yorğun değiliz,	Uyan ey Ruhsatı, değişti çağlar,
Çok bulandık ama, durgun değiliz,	Yeniden düz üldü bozulan bağlar,
Kurşun yedikse de vurgun değiliz,	Kurtlara gem takdık şenlendi dağlar,
Derman da bellidir, dert te bellidir.	Yayla da bellidir, yurt ta bellidir,

İlgar : Gönül şiirlerini daha önce " Akşam Şarkıları " adile bastıran arkadaşımız Haşim Nezihi Ulusal şiirlerini de çıkardı : Ilgar.

Birbuçuk forma içine sıkışan bu ondört şiir bize Haşimin devrimci ruhunu aşılıyacak kadar özlü ve ihtirashıdır. O, benliğini büyük inan içinde eritmiş ve eriyen benliğine devrimin büyük kudretini kalıp yapmıştır. Hemen her mısraında bu sonsuz inanın yankuları var :

Dünya bile bu baştan alacaktır hızımı.

Bir inana bağlıyız, birdir ülkümüz bizim.

Adına Türklük denir, yoluna Kamâlizm.

Bugün batıda çöken medeniyet yerine,
Doğuda biz yeni bir acun yaratacağız.

Baş döndüren bir hızla aşip mesafeleri,
Acunu arkamızda yorğun bırakıyoruz.

" Düne Bakanlara " " Bizimle gelmiyorsanız mezarlığa dönünüz " diye haykırabilen Haşim'in Ilgarını kutlar, müjdesini aldığınız büyük Ilgarını bekleriz.

Oğuz Destanı : Vehbi Cem Aşkun bu adla büyük Türk mitolojisini canlandıran güzel bir manzum piyes yazmıştır. Kültür bakanlığı Milli talim terbiye kuralı tarafından da gözden geçirilen bu eser Halkevleri ve Ortaokullar tarafından ulusal bayramlarda temeil edilecek kıymettedir. Oğuzun dilinden :

Yayıldı ve ün saldı, daha pek çok salacak,
Sonunda gökten acun ulu Türke kalacak..

diyen eser, baştan-sona kadar heyecan ve enerji doludur. Piyesin son sahnesinden güzel bir tirad :

Bu kurtuluş gününü yaratan bir Oğuz var,
Pencesinde can verdi onun iki canavar.
İkisi de eriyip bir vuruşta yok oldu,
Köpürdü taşı Oğuz, Türk ili sevinç doldu.
Bu Oğuz ilk Oğuzdan başka bir ad taşıyor,
Hem bunun utkusuna bugün dünya şaşıyor
Arkasından koşuyor, genci, yaşlısı dulu,
Yaratmamış Göktanrı daha böyle bir kulu.
Bu ikinci Oğuzun yoktur benzeri, eşi
Atatürk'tür Türklüğün hiç sönmeyen güneşi

İlkokulda Şiir : Öğretmen arkadaşlarımızdan Ali Ertan'ın eseridir. Kültür Bakanlığı tarafından ilkokullara yardımcı kıraat olarak tavsiyesi uygun görülmüştür. Hayat bilgisi konularına göre yazılan ve irili ufaklı bir çok resimlerle süslenen bu kitap küçük okullulara sevimli bir arkadaş olacak değerlidir.

19 MAYIS

Galip Naşit Arı

Manzum Piyes. 2 Perde 1 Tablo

Cumuriyet Halk Partisi tetkik heyeteince gözden geçirilmiş ve Genel Sekreterliğinin 22. 1. 1935 tarih ve 5/1003 sayılı betileriyle Halkevinde temsili uygun görüldüğü bildirilmiştir.

ROLLER :

Baba	50 yaşında
Ana	40 "
Oğul	25 "
Kız	18 "
Nişanlı	20 "

Vaka 1919 yılı Mayıs ayında Samsunda bir ev içinde geçer.

Perde açılmadan önce bir erkek çocuk sahnenin önüne gelerek şu şiiri okur :

Samsun, ey yurdumuzun	Ne mutlu sana sevin
Ün fışkıran bucağı..	Her kalpte kazılısın.
Vüce destanın uzun,	Atatürkü sen verdin
Söylesem alır çağı.	Kara günlerde bize.
Her Türk çocuğu bilir	Bunun için ki erdin,
Senin yüce adın.	Tükenmez sevgimize.
Öpmek için eğilir,	Ey ondokuz Mayısla
Şereften kanadını.	Övünen sanlı Samsun,
Devrimler tarihinin	Ülküye doğru hızla
Başında yazılısın.	Koş yolun açık olsun.

PERDE : 1

Sahne : İyi döşenmiş bir ev odası. Sağda, solda kapı, karşıda pencereler, uzaktan deniz görünür.

ANA - KIZ

(Perde açıldığı zaman ana pencerenin önüne oturmuş dışarıyı seyrediyor.)

(Kız oda içinde dolaşır, vakit akşamdır.)

ANA

Gene güneş batıyor, bak deniz kıpkırmızı

KIZ

Bu gün de bağrımızda bırakarak bir sızı
Söndü umutlar gibi

ANA

Hiç günler tükenir mi ?

Kararan her akşamın sabahı yok denir mi ?
Varsın sarsın geceler sonunu günümüzün,
Nurunu bekleyorum biz doğacak gündüzün.

KIZ

O gündüz nerde anne, ardında hangi dağın ?

ANA

Güzel günler görürsün, daha nerid ki çağın
Bir kocaldık görmeden

KIZ

Bizi de görür sanma,

İçimde bu hayata karşı var bir usanma.
Bezdim ızdırabından, azabından ömrümün,
Bahtiyar olurum ben anladım öldüğüm gün.

ANA

Bu acı şikâyetin bilmem nedir sebebi
Henüz yaşın onsekiz, güzelsin Suna gibi,
Sandığın cihaz dolu, okuman var, alnın ak.
Senin onurluğunu yok ki kıskanmıyacak.
Düşün kızım denizler gibi açık ki bahtın
Şehrin en zengininin oğluna nişanlandın.

KIZ

Gene bahtsızım anne, pek bahtsızım diyorum.
Hem ben yalnız değilim, bahtsız olan hepimiz,
Yalnız insanlar değil , şu dağ, toprak şu deniz.
Memleket baştanbaşa kederdedir, yastadır,
Tamam ondört milyon Türk can eviuden hastadır .

ANA

Orası doğru yavrum , fakat elden ne gelir ?
Yalnız ulu kubbeye feryadımız yükselir .

KIZ

Ya bizde ses kalmamış göğe kadar gitmiyor
Ya uıu kubbe sağır, bir dürlü işitmiyor,

ANA

Senin bir duyduğun var galiba bugün gene,
Kanmasan iyidir her öyle işittiğine.

KIZ

Bugün Asli zadenin kızı gelmişti bize

ANA

Sık sık niçin uğrayor o kız da evimize ?

KIZ

Görmesem duramam ki, çağirtan onu bendim.
En yeni haberleri gene ondan öğrendim.

ANA

Neymiş bu havadisler söyle bileyim ben de,

KIZ

Zaten anlatacağım sen söyleme desen de.
İzmiri düşman almış, bizim güzel İzmir ;
Bir yandan topa tutmuş o güzelim şehiri .
Bir yandan askerleri Türk halkı süngülemiş,
Yağma etmiş malını

ANA

Anlamam bu nasıl iş,
Harp bitti diyorlardı doğru değilmiş demek:

KIZ

Harp bitmemiş olsaydı İzmir kadar gelmek
Aklından geçebilir hangi düşmanımızın ?
Önce bizi aldatıp saldırdılar ansızın.
Harp bitmese tam dört yıl sınırlarda çarpışan,
Öz yurdun kaynağından volkanlar gibi taşan
Şanlı asker elinden İzmir alınır mıydı ?..

ANA

Tanrım o güzel şehre bilmem ki nasıl kıydı ?
Dün Bülbüller öterken yemyeşil bağlarında ,
Sarhoş naraları var şimdi havalarında .

(Ağlar)

KIZ

Bak sen de ağlayorsun demek bana hak verdin

ANA

Kuş kadar bir yüreğe sığmazmış senin derdin
Göz yaşı iyi derler hicranı giderimiş,
Ağladıkça insanın kederleri erirmiş,
Ağla, bir parça açıl

(Ağlaşırlar, kapı çalınır)

(Sonu var)

HABERLER, HAREKETLER

Evimizin Gece Görünüşü

HALKEVİ KURAĞI

Bugünkü ihtiyaca göre pek küçük olan Halkevi kurağının yerine yeni ve büyük bir kurağ yaptırılması düşünülmekte ve bu iş için parti ilyönkurul başkanlığınca girişimlerde bulunmaktadır.

DİL BAYRAMI

26 Eylül Dil Bayramının evimiz Dil, edebiyat, tarih şubesinde canlı bir surette kutlulanmasından ötürü Parti Genel sekreterliğinden bir teşekkür betiği gelmiştir.

KONSER

Geçen ay içinde evimiz Ar şubesi tarafından başarılı bir konser verilmiştir.

Müzik dersanesi Keman öğretmeni Kılıç Köktenin yönettiği konserde bir çok batı ve ulusal müzik parçaları çalınmış ve kara heyeti tarafından yapılan şarkılar Halkevi salonunu dolduran yüzlerce dinleyici tarafından alkışlanmıştır.

ACI BİR KAYIP

Ar Şubesi üyelerinden Ortaokl Müzik öğretmeni Fayık kısa bir hastalıktan sonra Memleket hastanesinde ölmüş, öğretmenler tarafından büyük bir törenle cenazesi kaldırılmıştır.

Bütün tanıdıklarına kendini sevdirmiş iyi huylu, temiz bir genç olan Fayığın ölümü arkadaşlarını ve talebelerini acılar içinde bırakmıştır.

Edebiyat Toplantısı

Dil, Edebiyat, Tarih Şubesi tarafından 22-11-1935 akşamı genel bir toplantı yapılmıştır.

Toplantıda Şube Başkanı C. Gültekin Türk Dilinin Ana dil olduğu hakkında bir konferans vermiş, öz dille yazılmış şiirler okunmuştur.

Düzeltilme

Üçüncü sayfamızın ikinci sütunundaki Romen dış bakanına yastanan kısım aytacın sözleri olduğundan altıncı ve yedinci satırların aytadan çıkarılmasını dileriz.

Türkiye Yemiş Memleketidir.

Yemiş En Faydalı Gıdadır.

Türk Yemişlerini Bol bol ye, faydalan.

U. E. A. K.

Artırma bir alışma işidir.

Çocuğunu küçük yaştan artırmağa alıştır.

Ona yapacağın en büyük iyilik budur.

U. E. A. K.

Sahibi : Dr. Ertuğrul Baykal

Neşriyat Müdürü : C. Gültekin

Basıldığı yer : Güneş Basımevi

Handwritten text, possibly "adagio"

A

Sa
Ne
Ba